

Nr 645

Av herr **Ohlin m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 25, angående godkännande av Sveriges anslutning till konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen, m. m.

Kungl. Maj:t har nu i proposition till riksdagen framlagt förslag om godkännande av Sveriges anslutning till konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen, vanligen förkortat benämnd EFTA, vilken konvention undertecknades den 4 januari i år. Såvitt nu kan överblickas, kommer konventionen att inom den närmaste tiden ratificeras av samtliga de sju länder vilka undertecknat densamma, och frihandelsområdet sålunda kunna börja planerligt förverkligas.

Ingressen till konventionen ger uttryck för de sju ländernas beslutsamhet att genom frihandelsrådets tillkomst "underlätta det snara upprättandet av en multilateral sammanslutning med syfte att undanröja hinder för handeln och att främja närmare ekonomiskt samarbete mellan medlemmarna av OEEC, däri inbegripna medlemmarna av Europeiska ekonomiska gemenskapen" (sexmaktsunionen). Vid en rad skilda tillfällen har också både från regeringshåll och i andra kretsar understrukits, att EFTA-konventionen är tänkt såsom ett betydelsefullt led i arbetet för åstadkommande av ett europeiskt ekonomiskt samarbete på bred bas.

Även om det i nuvarande stund är ovisst, när ett dylikt allmänt europeiskt samgående mellan OEEC-länderna kan bli verklighet, bör man dock nu — då EFTA-konventionen skall ratificeras — rikta blicken framåt och ha nästa etapp i tankarna. Hur händelseutvecklingen kommer att gestalta sig är självfallet omöjligt att förutse. Man får emellertid räkna med den eventualiteten att nya lägen kanske överraskande snabbt kommer att inträda. Det är mot denna bakgrund vi finner anledning att i detta sammanhang erinra om det nordiska ekonomiska samarbetet. Det mångåriga och långt framskridna arbetet på detta fält, som givit till resultat ett i huvudsak färdigt förslag till en nordisk tullunion, fick, då planerna på EFTA befanns snabbt taga form, stå tillbaka, sedan det visat sig — såsom departementschefen uttalar i den föreliggande propositionen — att någon enighet mellan de berörda nordiska länderna icke kunde uppnås om att genomföra den nordiska tullunionen inom ramen för frihandelssammanslutningen. I detta läge kunde — anmärker departementschefen vidare — något politiskt be-

slut icke fattas om att förverkliga den nordiska marknadsplanen. Det bör emellertid tilläggas, att de nordiska ekonomiska samarbetsministrarna i ett memorandum av den 17 oktober 1959, vilket tillhandhållits Nordiska rådet, uttalat, att frågan om en särskild gemensam nordisk marknad kan aktualiseras vid en ändrad handelspolitisk situation i Europa liksom om de allmänna förutsättningarna eljest skulle förändras. Som nyss anförts syftar EFTA-konventionen, som nu skall ratificeras, just till att genom en sammanslutning av någon art av de sex och EFTA småningom skapa en ändrad handelspolitisk situation i Europa. I ett sådant läge kan de nordiska planerna få förnyad aktualitet. Det är därför anledning att i samband med konventionens ratificering ägna dessa uppmärksamhet.

I nuvarande läge, då de i EFTA deltagande nordiska länderna icke har särskild anledning att taga speciell hänsyn till varandras intressen, har strävandena i vart land för sig främst kommit att inriktas på att tillgodose de rent nationella intressena. Det finns risk att utvecklingen efterhand på detta sätt för de nordiska länderna isär trots den samverkan som nu planeras i samband med bildande av en nordisk ministerkommitté och det nordiska ekonomiska samarbetsutskottet.

Då samarbetsministrarna talar om ett nytt läge, i vilket de nordiska marknadsplanerna åter kan få aktualitet, åsyftas som ovan angivits i främsta rummet den situation som uppstår då en allmän europeisk sammanslutning mellan OEEC-länderna, möjligen även med anslutning av viktiga utomeuropeiska stater, kommer till stånd. Inom en mindre, mera homogen grupp av nordiska länder skulle det vara möjligt att driva samarbetet längre än som låter sig göra i förhållande till övriga europeiska länder och eventuella utomeuropeiska medlemsstater. Den språkliga och kulturella, den sociala och samhällseliga gemenskap, som råder de nordiska länderna emellan, är en faktor att räkna med också då det gäller att åstadkomma en snabbare ekonomisk integration. Säkerligen kan det ej sällan visa sig lämpligt att till en början pröva olika samarbetsformer inom den trängre gruppen, innan de utsträcker att omfatta en vidare krets. Även på annat sätt kan det ofta innebära en styrka för den större helheten att inom dess ram en mindre grupp sammansluter sig fastare.

Erfarenheterna från Benelux är här av intresse. Denna union har befunnits ha ett stort värde för de tre däri samverkande länderna, som alla anslutit sig till den större enhet som sexmaktsunionen bildar, och detta oaktat att samarbetet inom de sex drivits så mycket längre än som kan antagas komma i fråga beträffande en blivande mera omfattande ekonomisk association. I en gemensam deklaration av de tre Beneluxländernas regeringar av den 1 oktober 1959, riktad till Benelux' parlamentariska råd, framhåller regeringarna, att de tre länderna är beslutna att realisera Beneluxunionen helt och hållet utan att avvakta de etapper, som Romfördraget förutser för sexmaktsunionens slutliga etablerande. Detta innebär i själva verket — tilläg-

ges det i deklARATIONEN — att Beneluxländerna skall kunna ömsesidigt ge varandra en mera gynnad ställning än som kommer övriga medlemmar av sexmaktsgruppen till del.

Mot bakgrunden av vad nu anförts anser vi det angeläget, att Sverige under det fortsatta arbetet inom EFTA i riktning mot en större sammanslutning och till förmån för frihandelsområdets eget förverkligande i möjligaste mån väljer sådana lösningar, som underlättar eller i vart fall icke försvårar ett snabbt realiserande av ett nordiskt samgående, därest de politiska förutsättningarna härför skulle föreligga i ett senare skede. Ur nordisk synpunkt vore värdefullt, om även övriga nordiska länder ville godtaga en sådan målsättning. Inom de organ för nordiskt ekonomiskt samarbete, som nu håller på att skapas, bör man därför från svensk sida verka i nu angiven anda. Önskvärt är, att riksdagen i sammanhang med behandlingen av förevarande proposition ville uttala sig i den riktning som här angivits.

Två av Nordens länder, Finland och Island, har av olika skäl icke kunnat ansluta sig till EFTA. Vad särskilt beträffar Finland har som bekant detta land inlett förhandlingar med EFTA rörande olika möjliga former för en samverkan mellan EFTA och Finland. Såsom departementschefen framhållit i propositionen finns på denna punkt för närvarande knappast annat för Sveriges del att göra än att vara på allt sätt behjälpligt för att underlätta en uppgörelse. En liknande välvillig inställning bör vårt land intaga, om en association eller en anlutning av Island blir aktuell.

Under hänvisning till det anförda får vi hemställa,

att riksdagen ville i samband med godkännande av EFTA-konventionen giva Kungl. Maj:t till känna vad här ovan anförts.

Stockholm den 16 februari 1960

Bertil Ohlin

Lars Eliasson
i Sundborn

Nils Kellgren

Jean Braconier